

HRVATSKI VOJNIK

Broj 192. Godina V. 13. lipnja 2008.

www.hrvatski-vojn timer.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,80 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR - admiral Mark P. Fitzgerald, zapovjednik američkih mornaričkih snaga u Europi i zapovjednik Zapovjedništva združenih snaga u Napulju

NATO pozdravlja ulazak Hrvatske u Savez

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Zelina d.d.,

K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojn timer.hr

E-mail: hrvojn timer@morh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.Novinarski priloz objavljivi u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Admiral Mark P. Fitzgerald, zapovjednik američkih mornaričkih snaga u Europi i zapovjednik Zapovjedništva združenih snaga u Napulju*Nakon postizanja punopravnog članstva u NATO-u, hrvatske vlasti će odlučiti o razini doprinosa strukturi NATO-a. Uvjeren sam da će ovi hrvatski doprinosi biti pozitivni i ojačati Savez*

Strana 4

Svečana primopredaja dužnosti između hrvatskih i slovačkih oružanih snaga u UN-ovom kampu Faouar*Naši vojnici i vojnkinje, njih 95, u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni zamijenili su svoje slovačke kolege. Tako je Hrvatska postala jedna od šest zemalja čiji će vojnici nadzirati primirje između Izraela i Sirije, na crti razdvajanja dugoj 80 km. Svečana primopredaja dužnosti između hrvatskih i slovačkih oružanih snaga održana je 6. lipnja*

Strana 8

U Požegi proveden tečaj za vozače i mehaničare za višenamjenska vozila IVECO*Obuka se provodila na četiri vozila, a sastojala se od dva dijela: teoretskog, u sklopu kojega se upoznavalo s tehničko-taktičkim karakteristikama vozila, i praktičnog dijela, na poligonima, u uvjetima što sličnijim onima koji se mogu očekivati u misiji*

Strana 12

Povratak strojnica*Iako su prije tridesetak godina mnogi predviđali kraj ere kratkih strojnica, najnoviji trendovi pokazuju da se ta vrsta oružja i dalje žilavo bori za mjesto pod suncem, a čak se pojavljuju i novi, poboljšani modeli*

Strana 21

Naslovnica snimio Tomislav BRANDT

**Admiral Mark P. Fitzgerald,
zapovjednik američkih mornaričkih
snaga u Europi i zapovjednik Zapovjedništva združenih snaga u Napulju**

NATO pozdravlja ulazak Hrvatske u Savez

NATO pozdravlja angažman Hrvatske u regionalnoj suradnji. Odnosi sa susjedima postojano se poboljšavaju. Konstruktivni pristup Hrvatske regionalnim pitanjima također se visoko cijeni. Nakon postizanja punopravnog članstva u NATO-u, hrvatske vlasti će odlučiti o razini doprinosa strukturi NATO-a. Uvjeran sam da će ovi hrvatski doprinosi biti pozitivni i ojačati Savez

— Vesna PINTARIĆ, snimio Željko STIPANOVIĆ, prijevod Jasmina PEŠEK —

Napori koje Hrvatska i njezine Oružane snage ulažu sa svrhom približavanja NATO-u i članstvu u Savezu prepoznati su i visoko ocijenjeni na svim razinama. Oružane snage Republike Hrvatske gotovo da se već smatraju relevantnim partnerom. Naravno da do punopravnog članstva predstoji još nekoliko koraka, no da smo na pravom putu i da u uspjeh ne treba sumnjati više je nego sigurno. Iako je to lako iščitati iz brojnih pohvala hrvatskim vojnicima i časnicima, čuti to izravno od jednog od najuglednijih časnika američkih Oružanih snaga i NATO-a, admirala Marka P. Fitzgeralda, zapovjednika američkih mornaričkih snaga u Europi i zapovjednika Zapovjedništva združenih snaga u Napulju, zaista ispunjava zadovoljstvom. Razgovor koji smo za Hrvatski vojnik vodili u Zapovjedništvu združenih snaga u Napulju bio je, naravno, i veliko priznanje za naš vojni časopis jer smo imali jedinstvenu priliku razgovarati s admiralom Fitzgeraldom kao prvi novinari otkad je na ovoj dužnosti.

Inače, ovaj mornarički pilot, odlikovan brojnim visokim vojnim odlikovanjima i medaljama, iza sebe ima niz zapovjednih i odgovornih dužnosti. Kao najdojmljivije pamti sudjelovanje u Zaljevskom ratu i prvi udar ratne mornarice na Bagdad, no ističe da je zapravo ono najvažnije, što je uvijek ispred svega, svijest o važnosti posla koji radi. Iznimno susretljiv i srdačan, naglašava kako je davne 1979. boravio u Splitu s nosačem zrakoplova USS Amerika i kako upravo taj posjet pamti kao jedan od najboljih nekoj luci. Za nedavna boravka u Zagrebu i Splitu, prisjetio se lijepih uspomena.

Govori nam i o zadaćama i izazovima koji ih očekuju u budućnosti: smirivanje situacije na Kosovu, obučne misije na Balkanu i u Iraku, prioritete vezani uz proširenje operacije Active Endeavour, suradnja s partnerskim zemljama i aspiranticama na članstvo u NATO-u, jednom riječju pružanje pomoći gdje god je ona potrebna sa svrhom profesionalizacije, interoperabilnosti, demokratizacije i sigurnosti. On pozdravlja napore Hrvatske i njezinih Oružanih snaga, a u prilog dobroj suradnji, razumijevanju i izgradnji dobrosusjedstva istaknimo i planiranu konferenciju admirala Fitzgeralda i generala Josipa Lucića s načelnicima glavnih stožera zemalja u regiji u rujnu na Brijunima. Jednako tako, očiti su i pozitivni pomaci koje kontraadmiral Ante Urlić čini prema sve većem sudjelovanju naše Ratne mornarice u operaciji Active Endeavour. Naposljetku, s velikim zadovoljstvom podsjeća i na hrvatske časnike koji rade u Zapovjedništvu združenih snaga, ističući kako je na njih iznimno ponosan.

Nedavno ste posjetili Hrvatsku i tom prilikom se sastali s hrvatskim premijerom, ministrom obrane, načelnikom Glavnog stožera OSRH, zapovjednikom HRM-a. Molimo da ukratko istaknete glavne naglaske iz tih razgovora?

Raspravljali smo o napretku Hrvatske u području obrambenih reformi i o drugim važnim koracima prema euroatlantskim integracijama. Sastanci su također pružili mogućnost da raspravljamo o područjima za nastavak suradnje, osobito s obzirom na trenutačnu situaciju u balkan-

skoj regiji. NATO želi nastavak bliskih veza s Hrvatskom i pozdravlja ulazak Hrvatske u Savez u budućnosti.

Kako komentirate sudjelovanje OSRH-a u NATO vođenim operacijama?

Hrvatske snage pridružile su se snagama NATO-ovih saveznika u operacijama na Kosovu i u Afganistanu. Približno 200 hrvatskih vojnika, diplomata i časnika vojne policije trenutačno radi u sklopu Međunarodnih snaga za potporu sigurnosti (ISAF) pod vodstvom NATO-a u tri različite regije u Afganistanu. Hrvatska je u procesu značajnog povećavanja doprinosa ISAF-u te će za potrebe razmještanja ISAF-a staviti na raspolaganje do 300 vojnika. Dodatno je 2006.

godine hrvatski Mobilni promatrački tim za vezu razmješten kao dio litvanskog Provincijskog tima za obnovu u provinciji Ghor. Kombinirani medicinski tim, sa specijalistima iz sve tri zemlje MAP-a (Akcijski plan za članstvo), pridružio se ISAF-u u kolovozu 2005.

Hrvatska također nastavlja pružati logističku potporu operacijama

na Kosovu pod vodstvom NATO-a. Morske i zračne luke stavljene su na raspolaganje, kao i različite vojne pogodnosti, uz pravo na prelet i korištenje uslugama nacionalne kontrole zračnog prometa. Hrvatska je nedavno objavila svoju obvezu razmještanja gotovo 100 pripadnika u misiji UN-a na Golanskoj visoravni. U sklopu misije, Hrvatska je također ponudila osigurati obuku u Hrvatskoj za iračke sigurnosne snage. Vojnici obavljaju zadaće vrlo profesionalno, udovoljavaju standardima NATO-a i služe na ugled hrvatskom narodu.

Kako NATO ocjenjuje sadašnje stanje hrvatskoga obrambenog sektora?

NATO podupire proces sveobuhvatne i stalne institucionalne i pravosudne reforme u Hrvatskoj, koji je prikazan u Godišnjem nacionalnom programu. Posebno u području obrane i reforme sigurnosnog sektora, NATO i pojedinačni saveznici imaju značajnu ekspertizu kojom se Hrvatska može koristiti. Na osnovi rezultata nedavno objavljenoga Strateškog pregleda obrane i u konzultaciji sa saveznicima, Hrvatska je stvorila Dugoročni plan razvoja za preustroj svojih Oružanih snaga. Naglasak je na stvaranju profesionalnih, mobilnih, razmjestivih i financijski održivih snaga, koje su interoperabilne sa snagama saveznika. Zemlja je 2005. ušla u Koncept operativnih sposobnosti (OCC). OCC je mehanizam kojim se postrojbe koje su na raspolaganju za operacije PzM mogu ocijeniti i bolje integrirati sa snagama NATO-a za povećanje operativne učinkovitosti.

Na samitu u Bukureštu, Hrvatska i Albanija dobile su pozivnicu za NATO. Koje su promjene i aktivnosti u voj-

nom smislu pred ovim zemljama u idućem razdoblju?

Dvije zemlje započele su sada formalne pristupne razgovore za stupanje u Savez, nakon pozivnice dobivene tijekom samita u Bukureštu. To je prvi od pet glavnih koraka na putu u punopravno članstvo u NATO-u. Pristupni razgovori pokrivaju političke, vojne resurse, sigurnosne i pravne obveze članstva u NATO-u. NATO će potom za svakog kandidata pripremiti pristupne protokole. Protokoli su izmjene i dopune Sjevernoatlantskom ugovoru, koji će, kada ih potpišu i ratificiraju države članice, omogućiti Albaniji i Hrvatskoj da postanu strane Ugovora i članice NATO-a.

Ministri vanjskih poslova Albanije i Hrvatske poslat će NATO-u pismo namjere potvrđujući svoj interes, dobru volju i sposobnost da se pridruže Savezu. Oni će također predati vremenski raspored za potrebne reforme, koje se moraju završiti prije i poslije pristupanja, kako bi se povećao njihov doprinos Savezu. Po primitku tog pisma, glavni tajnik NATO-a će odgovoriti i potanko opisati zahtjeve koji se moraju ispuniti za potpisivanje protokola o pristupanju. To je planirano za 9. srpnja 2008.

Od tog časa Albanija i Hrvatska će biti uključene u mnoge od aktivnosti Saveza i nastaviti će sudjelovati u prilagođenom Akcijskom planu za član-

Glavni urednik
Hrvatskog vojnika Željko
Stipanović u razgovoru s
admiralom Fitzgeraldom

stvo (MAP), s težištem na provedbi reformi po vremenskom rasporedu. Kada se potpišu protokoli o pristupanju, njih još moraju odobriti sve zemlje članice NATO-a. To može biti dugotrajan proces jer 26 saveznika mora ratificirati protokole u skladu s njihovim nacionalnim zahtjevima i procedurama.

Nakon ratifikacije, glavni tajnik NATO-a će pozvati perspektivne nove članove da postanu strane Sjevernoatlantskog ugovora. Kada proces ratifikacije bude završen, Albanija i Hrvatska će deponirati svoje formalne instrumente pristupanja kod Sjedinjenih Američkih Država (mjesto pohrane je Ministarstvo vanjskih poslova SAD) i formalno postati strane Sjevernoatlantskog ugovora i time članice NATO-a. Tijekom razdoblja koje vodi do pristupanja, NATO će u najvećoj mogućoj mjeri uključiti Hrvatsku u aktivnosti Saveza i nastaviti će pružati potporu i pomoć, što uključuje i Akcijski plan za članstvo.

Kako će se pozivnica i skori hrvatski ulazak u NATO odraziti na hrvatsku ulogu i situaciju u Regiji?

NATO pozdravlja angažman Hrvatske u regionalnoj suradnji. Odnosi sa susjedima postojano se poboljšavaju. Konstruktivni pristup Hrvatske regionalnim pitanjima također se visoko cijeni. Kao jedna od vodećih nacija za projekt Fonda zaklade u potpori obrambene reforme u Bosni i Hercegovini, Hrvatska pruža pomoć vojnom i civilnom osoblju koje je proglašeno viškom.

Što očekujete od OSRH-a u vezi s reformom obrane i sigurnosti na zapadnom Balkanu?

Posebno u području reforme obrambenog i sigurnosnog sektora, NATO i individualni saveznici imaju znatnu ekspertizu kojom se Hrvatska može koristiti. Sudjelovanje Hrvatske u Procesu planiranja i raščlambe PzM (PARP) od 2000. pomaže u razvoju sposobnosti njezinih snaga da rade s NATO-om. PARP je ključni element Akcijskog plana za članstvo Hrvatske. Na osnovi rezultata nedavnog Strateškog pregleda obrane i u konzultaciji sa saveznicima, Hrvatska je stvorila Dugoročni plan razvoja za preustroj Oružanih snaga, u kojemu je naglasak na stvaranju profesionalnih, mobilnih, razmjestivih i financijski održivih snaga interoperabilnih sa snagama saveznika.

Očekuje se da će s pozivnicom u Savez, a posebice nakon primanja u punopravno članstvo, biti više hrvatskih predstavnika uključenih u strukture NATO-a. Što to zna-

či za OSRH? Kako će to biti provedeno i koliko će dugo trajati taj integracijski proces?

Nakon postizanja punopravnog članstva u NATO-u, hrvatske vlasti će odlučiti o razini doprinosa strukturi NATO-a. Uvjeren sam da će ovi hrvatski doprinosi biti pozitivni i ojačati Savez. Što to znači za OSRH jest pitanje na koje samo OSRH može odgovoriti. U pogledu provedbenog procesa, to se razlikuje kod svakog novog člana i ovisi o brojnim čimbenicima. Ponavljam, uvjeren sam da će i NATO i OSRH učiniti sve da ubrzaju proces.

Nekoliko hrvatskih časnika već dulje vrijeme radi u Napulju. Kako ocjenjujete rad hrvatskih časnika koji rade u Zapovjedništvu?

Hrvatski pripadnici imaju važne pozicije u Elementu potpore partnerstvu pri Zapovjedništvu združenih snaga. Tri časnika (pukovnik Miroslav Zekušić, kapetan fregate Vatroslav Carev i bojničnik Dražen Budinski) osiguravaju važne funkcije veze s njihovom zemljom i uče važne vještine kako bi se povećala interoperabilnost između Hrvatske i NATO-a.

Koja su vaša očekivanja u Napulju glede buduće uloge Hrvatske ratne mornarice u postizanju sigurnosti na Mediteranu?

U ožujku 2004. NATO se suglasio proširiti područje operacije Active Endeavour na cijeli Mediteran i uvrstiti potporu Euroatlantskog partnerskog vijeća (EAPC) / zemalja Partnerstva za mir (PzM) i zemalja Mediteranskog dijaloga (MD). Vijeće je ovom odlukom naglasilo važnost suradnje s partnerima u kontekstu doprinosa NATO-a međunarodnoj borbi protiv terorizma. Nastavit ćemo raditi s Ministarstvom obrane RH na utvrđivanju tipa i razine te potpore operaciji Active Endeavour.

Kako biste ocijenili mjesto i ulogu Hrvatske i njezine ratne mornarice u sklopu operacije NATO-a Active Endeavour?

Svrha je operacije Active Endeavour (OAE), NATO-ove pomorske protuterorističke operacije na Mediteranu, demonstirati solidarnost NATO-a i donijeti rješenje u borbi protiv terorizma te pomoći detektirati i odvratiti terorističku aktivnost na Mediteranu. Pripreme za hrvatski doprinos u OAE su u tijeku. Svjedoci smo usmjeravanja prema operaciji koja se više temelji na obavještajnom radu i koja uključuje veću razmjenu informacija između zemalja koje pridonose bitnom stavu u borbi protiv terorizma. To će omogućiti NATO-u da smanji zahtjev na zemlje da daju brodove i letjelice za OAE, a da to ipak ne utječe na sveukupnu učinkovitost operacije. Tako ne očekujem da Hrvatska osigura značajnu količinu hardvera, ali vidim da Hrvatska daje značajnu potporu preko informacija i obavještajnog rada.

JFC Napulj je veliko međugransko zapovjedništvo. Možete li ukratko opisati kako su koordinirane združene operacije?

Bilo koja multinacionalna organizacija ili operacija ima svoje izazove, ali učinkovitost organizacije pripisuje se talentu i predanosti ljudi. Oni NATO-u donose ideje i procese iz njihova vojnog iskustva, što nam omogućuje da učimo jedni od drugih. Brojne nacije koje su zastupljene jesu integralni dio naše operativne učinkovitosti. ■

Dvodnevni boravak u višemilijunskom Damasku, sirijskoj metropoli

Srdačna dobrodošlica hrvatskim vojnicima

Osim sa snažnim dojmovima, u Hrvatsku smo se vratili i s ponekim suvenirom kao podsjetnikom na tu bliskoistočnu zemlju. Zemlju u kojoj su naši vojnici započeli s misijom mira, a gdje su, sudeći prema njihovim riječima, već na samom početku srdačno primljeni

— Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT —

"**Č**im smo došli na položaje, lokalno stanovništvo nas je pozdravljalo s 'dobar dan'. Znali su da dolazimo i kontakt s njima je jako dobar", istaknuo je zapovjednik našeg kontingenta u misiji UNDOF, vojnik Miroslav Wagner. A u srdačnost Sirijaca i sami smo se uvjerali tijekom dvodnevnog boravka u Damasku (Damascus ili Dimashq), sirijskoj metropoli, nekih sedamdesetak kilometara udaljenoj od Golanske visoravni. I ne samo to! Vidjeli smo i kako živi taj višemilijunski grad, za koji se tvrdi da je najstariji u kontinuitetu nastanjeni grad na svijetu, grad koji je ove godine kulturna prijestolnica arapskog svijeta. Damaskom nas je vodio tridesetogodišnji Samer Baraković, podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, koji je u Siriju došao kao šestogodišnjak, a radi u INA-i kao informatičar.

Iako na gotovo 40° Celzijusa, šetnja gradom bila je ugodna, i to zbog izrazito niske koncentracije vlage u zraku i laganog povjetarca. Obilazak smo započeli sa starim gradom, na ulazu u koji je spomenik arapskom vojskovođi sultanu Saladinu. Središtem grada dominira džamija Umayyad, jedna od najstarijih i najvećih na svijetu. Put do nje vodi kroz duži bazar, opasan nepreglednim nizom trgovina i malih zanatskih radnji, u kojima se može naći baš sve. Svi nešto nude, ali nema nametljivosti. Rupci i tradicionalna nošnja živih boja od svile i drugih skupocjenih materijala, nakit i razni drugi predmeti ručno izrađeni, kao što se to radilo stoljećima prije mame poglede domaćih ljudi ali i brojnih posjetitelja koji su došli udahnuti dah Istoka. Bilo je tu Talijana, Francuza, Slovaka i, naravno, nas Hrvata. U Siriji, inače,

stalno živi oko 200 Hrvata, a ako se pribroje i radnici koji ondje rade u našim tvrtkama, među kojima prednjači INA, taj broj se penje i do 1000. Na ulicama gužva, ali ne i užurbanost. Modni izričaj je raznolik, od žena u tradicionalnim nošnjama do onih odjevenih po najvišim standardima svjetske mode. "Putujući" tako gradom, koji nas je svojom arhitekturom vratio stoljećima unatrag, probijajući se kroz gužvu popločanim uličicama u kojima se trguje od pamtivijeka, a kojima su milili automobili, od najskupljih do onih za koje nismo ni znali da postoje, došli smo i do najstarijeg kafića u gradu i osvježili se kavom posebno osvježavajućeg okusa. Kušali smo i nacionalne specijalitete, začinjene izvrsnim sirijskim maslinovim uljem. Posebno živo u Damas-

ku je četvrtkom. Naime, petak je neradni dan pa se, objasnio nam je Samer, cijeli grad seli na ulice, u diskoteke i restorane te punim plućima živi do ranih jutarnjih sati, do kada i ne jenjava gužva na gradskim ulicama. A promet je i inače gust. Ma kako nam u pojedinim trenucima prometna pravila izgledala čudna, sve savršeno funkcioniра. Vozači se međusobno uvažavaju i toleriraju. Iz stare gradske jezgre grad se proširio prema okolnom brdu, a na svakom koraku se nešto gradi. Upoznali smo se u kratkom vremenu i sa svjetlima grada, ali putujući na Golansku visoravan - i sa siromašnim prigradskim naseljima. Osim sa snažnim dojmovima, u Hrvatsku smo se vratili i s ponekim suvenirom kao podsjetnikom na tu bliskoistočnu zemlju. Zemlju u kojoj su naši vojnici započeli s misijom mira, a gdje su, sudeći prema njihovim riječima, već na samom početku srdačno primljeni. ■

Na ulicama gužva, ali ne i užurbanost

Svečana primopredaja dužnosti između hrvatskih i slovačkih oružanih snaga u UN-ovom kampu Faouar

Započela misija prvoga hrvatskog kontingenta na Golanskoj visoravni

Naši vojnici i vojnkinje, njih 95, u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni zamijenili su svoje slovačke kolege, koji su u toj misiji mira sudjelovali punih deset godina. Tako je Hrvatska postala jedna od šest zemalja čiji će vojnici nadzirati primirje između Izraela i Sirije, na crti razdvajanja dugoj 80 km. Svečana primopredaja dužnosti između hrvatskih i slovačkih oružanih snaga održana je 6. lipnja

— Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT —

Spuštanjem slovačke i podizanjem hrvatske zastave na UN-ov stijeg u kampu Faouar započela je misija prvoga hrvatskog kontingenta na Golanskoj visoravni. Naši vojnici i vojnkinje, njih 95, u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni zamijenili su svoje slovačke kolege, koji su u toj misiji mira sudjelovali punih deset godina. Tako je Hrvatska postala jedna od šest zemalja (Austrija, Kanada, Indija, Japan i Poljska) čiji će vojnici nadzirati primirje između Izraela i Sirije, na crti razdvajanja dugoj 80 km.

Svečana primopredaja dužnosti između hrvatskih i slovačkih oružanih snaga održana je 6. lipnja, a na njoj su bili ministar obrane Branko Vukelić s izaslanstvom,

slovački ministar obrane Jaroslav Baška i zapovjednik misije UNDOF general bojnik Wolfgang Jilke.

Misija UNDOF, osnovana još 1974. godine, jedna je od starijih UN mirovnih misija, a pripadnici naših Oružanih snaga, koji su postali dio kontingenta od više od tisuću vojnika, koliko ih sudjeluje u toj misiji, djeluju u sastavu Zapovjedništva UNDOF-a i austrijske bojne. UNDOF je specifičan za nas jer je to prvi put da smo u neku UN misiju uputili cijelu postrojbu, a treba napomenuti da su se o sudjelovanju pripadnika OSRH-a na Golanskoj visoravni suglasili i Sirija i Izrael.

Iako je cilj svake UN misije isti - mir, svaka ima svoje specifičnosti i u svakoj treba pokazati stručnost i profe-

sionalnost. Poželjevši našim vojnicima mnogo uspjeha u ovoj iznimno važnoj misiji, ministar obrane Branko Vukelić je rekao i kako od njih očekuje da odgovorno obavljaju svoje zadaće, pokažu stručnost i svoje sposobnosti, ali i hrvatsko opredjeljenje za širenje mira u svijetu. Vjeruje da će i u ovoj, kao i ostalim misijama u kojima sudjeluju naši vojnici, ostaviti traga samo po dobru. "Očekujem da i odavde dođu pohvale za naše vojnike", rekao je ministar obrane.

I ovom prigodom, na svečanosti primopredaje dužnosti, na kojoj su bili i pripadnici oružanih snaga svih zemalja koje sudjeluju u misiji UNDOF, ministar Vukelić je podsjetio na to kako je Hrvatska vrlo brzo od zemlje koja je ne tako davno i sama bila primateljica mirovnih snaga postala zemljom koja sudjeluje u mirovnim misijama diljem svijeta. Riječi dobrodošlice našim vojnicima uputio je i zapovjednik UNDOF-a general Gilke, koji vjeruje da će i Hrvati, kao i Slovaci, kojima se zahvalio na sudjelovanju u misiji, biti jednako dobri i profesionalno obavljati sve svoje zadaće, te da će prihvatiti izazov i dobro se uklopiti u tim. Mnogo sreće našim vojnicima u misiji poželio je i slovački ministar obrane, koji je rekao kako vjeruje "da će naši hrvatski kolege u misiji biti uspješni te da će se svi sretni i zadovoljni vratiti svojim domovima".

Među našim vojnicima na Golanskoj visoravni ima i onih koji su već bili u nekoliko misija, a i u ovu, kao i u sve misije u kojima sudjeluju pripadnici naših Oružanih

U misiji UNDOF uz hrvatske sudjeluju i pripadnici oružanih snaga Austrije, Kanade, Indije, Japana i Poljske

snaga, otišli su izvršno uvježbani. Potvrdio je to i zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, koji je, kao i p.o. ravnatelj za obrambenu politiku kapetan bojnog broda Robert Hranj, bio u hrvatskom izaslanstvu. "Svi sudionici misije prošli su zahtjevu obuku, tijekom koje smo se koristili iskustvima iz Domovinskog rata, ali i iskustvima pripadnika naših OS koji su već bili u misijama. Vjerujem da će hrvatski kontingent odraditi svoj posao u potpunosti te da će se svi sretno vratiti u domovinu", rekao je general Kruljac.

Zapovjednik prvoga našeg kontingenta u misiji UNDOF jest bojniki Miroslav Wagner. Iza sebe ima već tri misije. Prva je bila ona u Sijera Leoneu 1999. godine,

ujedno i prva misija u kojoj su sudjelovali pripadnici OSRH-a. "Kratko smo tu i zadovoljni smo. Već obavljamo ophodnje i već smo u funkciji misije", rekao je bojniki Wagner, a suradnju s lokalnim stanovništvom ocijenio je dobrom. Hrvatsko izaslanstvo je, u pratnji visokih dužnosnika UNDOF-a, obišlo i neke kontrolne točke na kojima će primirje nadzirati i naši vojnici, a u sklopu dvodnevnog boravka u Siriji ministar Vukelić se sastao i sa sirijskim ministrom obrane, generalom Hassanom Ali Turkmanijem.

Svojim angažmanom u misiji UNDOF Republika Hrvatska je još jednom potvrdila da je odgovorna članica međunarodne zajednice te da aktivno sudjeluje u očuvanju mira gdje god je u svijetu to potrebno. ■

■ *Ministar obrane Branko Vukelić potpisao je sa slovačkim kolegom i zapovjednikom UNDOF-a generalom Gilkeom primopredaju dužnosti između slovačkog i hrvatskog kontingenta*

Psihologijski pristup međunarodnim odnosima

Ljudske emocije, kao što su nesigurnost, sumnje i bojazan, strahovi, povrijeđenost pa sve do mržnje i agresije, nerijetko su prisutne i u međunarodnoj politici. Posljedica je da smo suočeni s neprijateljskim odnosima i nekonstruktivnim pozicijama "Mi-Oni", što dovodi do pojava međunarodnih kriza i ratova, obilježenih izrazito antagonističkim reakcijama. Stoga se i vojni analitičari u proučavanjima ratnih sukoba sve više okreću tezi da je za razumijevanje rata odlučujuće shvaćanje ljudske naravi

— Suzana FILJAK —

Posljednji se desetljeća pri proučavanju međunarodnih odnosa sve više uvažavaju određeni psihologijski čimbenici i psihički procesi te njihov utjecaj na ono što se događa između pojedinih država i općenito na međunarodnoj sceni. Takav pristup od presudne je važnosti za razumijevanje prirode odnosa i poduzimanje konkretnih mjera, posebice u tumačenju razloga nastanka sukoba te njihovu razrješavanju. Naime, dotadašnji depersonalizirani pristup, bez uvažavanja ljudske komponente i psihičkih značajki, nije polučivao ispravna predviđanja, a simulacije po takvim matricama pokazale su potpunu nepouzdanost, nedosljednost i netočnost u praksi. Strogi analitičko-racionalni model pretpostavljao je da ljudi pažljivo i sustavno analiziraju vrijednosti i ciljeve, aktivno tražeći informacije, i utvrđuju alternative, a rezultate svojih odluka matematički vrednuju u koordinatnom sustavu u pojmovima "dobitak" ili "gubitak". Ključne datosti koje ograničavaju ponašanje po takvom modelu, primjerice nedostatak vremena za detaljnu analizu i prikupljanje informacija, količinu, jasnoću i kvalitetu postojećih informacija i njihovo razumijevanje, organizacijsku strukturu, te ljudska fiziološka ograničenja, specifične osobine ličnosti i pojedinačne uloge osoba koje sudjeluju u pregovorima, odlučivanju i pokretanju dogovorenih akcija, gotovo su potpuno zanemarivane.

No, zbog spoznajnih pogrešaka uslijed emocionalne uključenosti i ograničenih sposobnosti sudionika teško je pažljivo i logično analizirati situaciju, posebice u tegobnim uvjetima. Ljudske emocije, kao što su nesigurnost, sumnje i bojazan, strahovi, povrijeđenost pa sve do mržnje i agresije, nerijetko su prisutne i u međunarodnoj politici. Posljedica je da smo suočeni s neprijateljskim odnosima i nekonstruktivnim pozicijama "Mi-Oni", što dovodi do pojava međunarodnih kriza i ratova obilježenih izrazito antagonističkim reakcijama. Stoga se i vojni analitičari u proučavanjima ratnih sukoba sve više okreću tezi da je

za razumijevanje rata odlučujuće shvaćanje ljudske naravi koju je, još tijekom II. svjetskog rata, zastupao časnik i povjesničar američke vojske S. L. A Marshall.

Međunarodni sukobi i njihove posljedice na države, nacije i cjelokupnu geopolitičku situaciju zasićeni su upravo ljudskim čimbenicima, koji djeluju na raznim razinama njihova razvoja. Nepobitna je činjenica da ljudi ne vide svijet onakvim kakav on jest, pa njihovi subjektivni doživljaji pokreću i njihovo ponašanje. Odstupanja od objektivne stvarnosti počinju još na razini identifikacije problema, prikupljanju i procesuiranju informacija, prepoznavanju i formuliranju alternativa te donošenju odluka i, na kraju, u poduzimanju konkretnih akcija, kao i u povratnom reagiranju na ponašanja koja su poduzete mjere proizvele. Pogreške u percepciji situacije, njezinom doživljavanju, emo-

cionalna uključenost, iracionalno ponašanje te pogreške u zaključivanju ne smiju se zanemariti pri proučavanju međunarodne scene. Stoga su psihološki čimbenici, kao što su vjerovanja, percepcije, stavovi, motivi i namjere, postali nezaobilazni predmeti izučavanja, na svim razinama međuljudskih odnosa (počevši od samog pojedinca pa do širih društvenih zajednica). Primjerice, ključne političke i diplomatske odluke, koje su donedavno još bile potpuno imune na kritičnost javnosti, sve su više pod utjecajem javnog mnijenja i "raspoloženje" puka. Nadalje, odnos prema tradiciji, kulturi i običajima kojima pojedina strana u međunarodnoj raspravi pripada, uvažavajući pojedinačne osobnosti, još više dobiva na važnosti kako u redovitim protokolarnim aktivnostima tako i u oblikovanju uvjeta susreta, te u cjelokupnom komunikacijskom procesu sudionika. Uza sve to, moderna diplomacija (kako na domaćem terenu, tako i na međunarodnoj sceni) u svom djelovanju posebno stavlja naglasak na utjecaj ličnosti, organizacijsku ulogu i procese, učinke grupnog ponašanja, utjecaj kulture, te trening u podružju donošenja odluka i rješavanju konflikta i sl. ■

HRZ u akciji spašavanja austrijske alpinistice

Christian NIKOLIĆ

Svladavajući 350 metara dug smjer u stijeni Anića kuka, poznatiji kao "Mosoraški smjer", austrijska alpinistica Doris Frolich (21) pala je i teže ozlijedila koljeno lijeve noge. Sa svojom je penjačkom kolegicom ostala u navezu tijekom noći, pokušavajući stići na sigurno. Tek su ujutro pozvale Centar 112 i potražile pomoć. U međuvremenu su ih uočili spašavatelji HGSS-a Stanice Karlovac, koji su na stijeni Anića kuka izvodili svoju godišnju stijensku vježbu. Unesrećena je potom zbrinuta, a ozljeđa je preliminarno sanirana i imobilizirana. Prema procjeni liječnika HGSS Stanice Karlovac, pozvan je helikopter kako bi se unesrećena što brže i sigurnije prevezla do najbliže medicinske ustanove. Odabran je teren za pristup helikoptera, dok je unesrećena pripremljena za transport u podvjesu helikoptera.

U 12,30 h, helikopter sa splitskim spašavateljima i posadom HRZ-a pod zapovjedništvom iskusnog kapetana Ota Bartoša izveo je složena helikoptersko izvlačenje sa samog vrha Anića kuka (712 m). Unesrećena je zajedno s jednim gorskim spašavateljem, tehnikom fiksnog užeta pod helikopterom, prebačena do Starigrada Paklenice, gdje su je preuzeli spašavatelji HGSS Stanice Zadar i tim Hitne medicinske pomoći. ■

U Požegi proveden tečaj za vozače i mehaničare za laka oklopna višenamjenska vozila IVECO

Teorijom i praksom do kvalitetno obučениh i osposobljenih vozača

Obuka se provodila na četiri vozila koja su od početka svibnja u požeškom Središtu. Sastojala se od dva dijela: teoretskog, u sklopu kojega se upoznavalo s tehničko-taktičkim karakteristikama vozila, i praktičnog dijela, na poligonima, u uvjetima što sličnijim onima koji se mogu očekivati u misiji. Na obuci je bilo osam vozača iz HKoV-a, četiri vozača iz Središta te 14 mehaničara

—Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT—

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi prvi put je proveden tečaj za vozače i mehaničare za laka oklopna višenamjenska vozila IVECO. Naime, opremanje i modernizacija Oružanih snaga novom opremom nužno povlače za sobom i obučavanje djelatnika koji će njome rukovati. Jer koliko god tehnika bila moderna i sofisticirana, da bi se iz nje izvukao maksimum, nužno je imati kvalitetno obučenog i osposobljenog čovjeka. Tako je i kad je riječ o IVECO LMV vozilima, koja su, kao što je poznato, nabavljena prošle godine u sklopu modernizacije OSRH-a. O IVECO vozilima već smo pisali, a podsjetit ćemo samo na to da je riječ o namjenskom vozilu čvrste konstrukcije i velike pokretljivosti projektiranom kako bi odgovaralo svim zahtjevima što prate vojna djelovanja, i koje udovoljava svim zahtjevima NATO-a.

Voditelj obuke vozača bio je natporučnik Zlatko Tolić, a viši instruktor nadnarednik Vlado Pavlović. Obuku su provodili instruktori vožnje požeškog Središta, koji su prije godinu dana bili na obuci vožnje za LMV IVECO vozila u tvornici IVECO S.p.A. Defence Vehicles u Bolzanu u Italiji. Na obuci u Italiji instruktori su se osposobili ne samo za upravljanje IVECO vozilima nego i za preuzimanje uloge obučavatelja. Svrha je obuke detaljno upoznati vozače s vozilima i njihovim mogućnostima, te ih osposobiti da mogu samostalno i sigurno upravljati vozilom u svim bojnim, vremenskim i zemljišnim uvjetima.

Obuka se provodila na četiri vozila koja su od početka svibnja u požeškom Središtu. Sastojala se od dva dijela: teoretskog, u sklopu kojega su se upoznali s tehničko-taktičkim karakteristikama vozila, i praktičnog dijela, na po-

U sklopu praktičnog dijela, počinje se od najjednostavnijih radnji i ide prema sve složenijima

Posebna pozornost posvećena je i obuci za održavanje vozila

ligonima, u uvjetima što sličnijim onima koji se mogu očekivati u misiji.

U sklopu praktičnog dijela, počinje se od najjednostavnijih radnji i ide prema sve složenijima. Najprije se uvježbavanje provodilo na poligonu sigurne vožnje, i to slalom između čunjeva, garažiranje, sigurna vožnja s ABS i bez ABS..., a potom se pristupilo terenskoj vožnji, u sklopu koje se svladavaju bočni nagibi, prelazi vodeni gaz, usponi, vozi se po raznim zemljišnim podlogama, uvježbava se upotreba vitla za izvlačenje, ali i samoizvlačenje. Uz to se u sklopu tečaja provodi i gradska vožnja, odnosno vožnja u naselju, kao i kondicijska vožnja.

Svi polaznici su, istaknuli su naši sugovornici, visoko motivirani i s velikim zanimanjem su pristupili obuci, što je itekako bitno za kasniju sigurnu i dobru uporabu vozila. Na obuci je bilo osam vozača iz HKoV-a, a uz njih su se obučavala i četiri vozača iz Središta. Naime, u svaki tečaj koje provodi, Središte uključuje i dio svojih djelatnika, koji se tako na najbolji način obučavaju za instruktore. U Središtu za obuku i doktrinu logistike obučavaju se inače svi pripad-

nici OSRH-a koji se kao vozači upućuju u mirovne misije. Njihova se iskustva poslije ugrađuju u obuku, a sve kako bi što bolje udovoljili zadaćama koje u misiji obavljaju.

Posebna pozornost posvećena je i obuci za održavanje vozila. Na obuci je bilo 14 mehaničara, a cilj je bio upoznati ih s tehničkim sklopovima vozila, načinom njegova sastavljanja i rastavljanja te specijalnim alatima. Obuku za održavanje vozila, uz djelatnike Središta, provodili su predstavnici tvrtke IVECO i djelatnici Remontnog zavoda.

U Središtu za obuku i doktrinu logistike, napomenuo je pukovnik Antun Mikić, načelnik Odjela za obuku i doktrinu, gotovo svakodnevno razne obuke iz logističkih specijalnosti polazi 70-ak pripadnika OS-a, a redovito se provodi i do pet različitih tečajeva. Program obuka stalno se razvija i prati misije i zadaće OSRH-a. Pokazuje to i ovaj tečaj za vozače IVECO LMV vozila, koji je pomno isplaniran i koji više nego kvalitetno provode obučeni i motivirani djelatnici Središta, što je svojevršno jamstvo da će se tim vrijednim vozilima ispravno rukovati, a to će neosporno utjecati i na duži vijek njihove uporabe. ■

Obuka se provodila na četiri vozila koja su od početka svibnja u požeškom Središtu

Plovidba *Andrije Mohorovičića* istočnim Sredozemljem

Brod Hrvatske ratne mornarice BŠ-72 *Andrija Mohorovičić*, od 25. travnja do 18. svibnja bio je na plovidbi istočnim dijelom Sredozemnog mora, te posjetio Italiju, Tursku, Grčku i Albaniju. Na brodu je, pod zapovijedanjem poručnika bojnog broda Vlade Zoke, bilo 44 pripadnika Hrvatske ratne mornarice, na čelu s kapetanom bojnog broda Tomislavom Katićem

—OJI ZHRM i Jurica Vukušić—

Od svečanog ispraćaja iz luke Lora, na kojemu su bili zapovjednik HRM-a, kontraadmiral Ante Urlić, zapovjednici postrojbi HRM-a, velik broj pripadnika Zapovjedništva HRM-a i Flote, te Orkestar HRM-a, *Mohorovičić* je krenuo na plovidbu dugu više od 2000 nautičkih milja, koju je prešao za šest dana, a ostatak aktivnosti proveden je u lukama i bilateralnim

posjetima. Plovidba Jadranskim, Jonskim, Egejskim i Sredozemnim morem pokazala je sve čari pomorskog zanata. Bilo je lijepih dana, ali i vrlo nemirnog mora, osobito na povratku kroz Egejsko more, kada je *Mohorovičića* "testirala" poznata egejska bura. Najduži brod Hrvatske ratne mornarice pokazao je odlične maritimne sposobnosti, a pripadnici HRM-a još su se jednom dokazali kao pravi mornari izvježbani u našoj domaćoj jadranskoj buri.

Najljepši dio plovidbe bio je prolaz kroz 3,5 kilometara dugi Korintski kanal. Uski kanal koji omeđuju visoke litice ostavio je sve bez daha. Pogledi su bili upereni na mali dio neba što se nazire između litica, hrvatski mornari nisu skidali oči s te ljepote. Na izlasku iz kanala, *Mohorovičić* je uplovio u Korintski zaljev, gdje se odigrala legendarna Lepantska bitka. Svi ukrcani pripadnici HRM-a odjenuli su bijele odore kako bi u more svečano položili vijenac za hrvatske mornare koji su život izgubili u Lepantskoj bitki.

Prva luka u koju je brod *Andrija Mohorovičić* svratio bila je Taranto u Republici Italiji. Naši prekomorski susjedi dočekali su ga uz glazbu. Taranto je vojno-lučki grad, koji broji otprilike 200 000 stanovnika, a njegova povijest seže u grčko i rimsko doba, kada su ga osnovali spartanski imigranti, 708. godine prije Krista. Za vrijeme boravka u Tarantu, izaslanstvo s broda posjetilo je zapovjednika pomorske baze, admirala Rinalda Verija, talijanski nosač zrakoplova Giuseppe Garibaldi, Središte za obuku MARICEN-

TADD, Školu za dočasnike "Lorenzo Bezi" i fregatu Zeffire.

Druga luka u koju je brod *Andrija Mohorovičić* uplovio bila je vojna pomorska baza Aksaz i 15 kilometara udaljeni turski grad Marmaris. I u Turskoj je bilo mnogo i međusobnih susreta. Osim zapovjednika pomorske baze, admirala Calala Parlakoglua, pripadnici HRM-a posjetili su gradonačelnika Marmarisa,

upravitelja regije Marmaris, ophodni brod TCG Yildiz i fregatu Gelibolu. U Turskoj je ukrcan 45. putnik na naš brod, a riječ je o mladom poručniku fregate Tayfunu Özberku. Poručnik fregate Özberk proveo je ostali dio putovanja na *Mohorovičiću* te se iskrao u Splitu. Njegov ukrcaj dio je bilateralne aktivnosti s Republikom Turskom, gdje se naši časnici ukrcavaju na njihove brodove i obrnuto.

U Grčkoj, program je bio jednako bogat kao i na ostalim postajama plovidbe kroz istočno Sredozemlje. Sastojao se od službenih posjeta, razmjena posada i kulturnog programa. Izaslanstvo s našeg broda primili su zapovjednik Egejske flote, admiral Paliatsos, pomoćnik zapovjednika grčke Obalne straže, načelnik Policijske uprave Pirej, zamjenik gradonačelnika i predsjednik Gradske skupštine Pireja. Posebno je prijateljski i srdačan prijam bio priređen u Veleposlanstvu RH u Ateni.

Posljednja luka u koju je brod *Andrija Mohorovičić* pristao jest luka Drač u Albaniji. U Albaniji je izaslanstvo HRM-a primio zapovjednik Albanske ratne mornarice, kapetan bojnog broda Kristaq Gerveri, zapovjednik Sjeverne flotile, gradonačelnik Drača i prefekt Drača. Potom je uslijedio obilazak kulturnih znamenitosti Drača (Arheološki muzej i amfiteatar), Tirane i Kruje. Putovanje broda *Andrija Mohorovičić* pokazalo se kao izuzetna prilika za razvijanje pomorskih vještina plovidbom pripadnika HRM-a izvan Jadranskog mora, te uplovljavanjem u različite luke. ■

Primopredaja dužnosti zapovjednika CC MAR-a

U Zapovjedništvu savezničke pomorske komponente u Napulju (CC MAR) 4. lipnja održana je ceremonija primopredaje dužnosti.

Viceadmiral Roberto Cesaretti predao je dužnost novom zapovjedniku CC MAR-a viceadmiralu Mauriziju Gemiganiju, nakon isteka svoga trogodišnjeg mandata.

CC MAR je Zapovjedništvo savezničke pomorske komponente u koju ulaze unaprijed određeni brodovi mornarica članica NATO-a. Ujedno je i zapovjedništvo koje upravlja NATO operacijom Active Endeavor. CC MAR je ustrojen 2004. kao nasljednik Zapovjedništva savezničkih pomorskih snaga za južnu Europu. Zapovjednik CC MAR-a je talijanski admiral, a zamjenici su mu admirali iz Španjolske i Turske, naizmjenično. CC MAR čine pomorski časnici iz Bugarske, Grčke, Italije, Kanade, Nizozemske, Norveške, Njemačke, Poljske, Portugala, Rumunjske, SAD, Slovenije, Španjolske, Turske i Velike Britanije. Albanija i Izrael imaju u CC MAR-u svoje časnike za vezu.

Stoga je velika čast za Hrvatsku što je zapovjednik HRM-a, kontraadmiral Ante Urlič, bio pozvan na svečanost, te zajedno sa zapovjednikom bugarske ratne mornarice ugošćen u rezidenciji zapovjednika JFC Napulj, admirala Marka Fitzgeralda. Glavni gost na svečanosti bio je zapovjednik talijanske ratne mornarice, admiral Paolo La Rosa, dok je primopredaju obavio admiral Fitzgerald. Primopredaja dužnosti obavljena je prema staroj pomor-

skoj tradiciji. Za vrijeme svečanosti, viceadmiral Cesaretti dobio je dva odličja: visoko američko odličje Medal of Merit i visoko rumunjsko odličje, koje mu je uručio zapovjednik rumunjske ratne mornarice, admiral Danilu. Nakon svečanosti, viceadmiral Cesaretti se ukrcao u brodicu i obišao usidrene brodove pomorskih snaga NATO-a (Standing NATO Maritime Group 2 - SNMG2 i Standing NATO MCM Group 2 - SNMCMG2).

OJ ZHRM

Procjena sigurnosne situacije u Jugoistočnoj Europi

U organizaciji RACVIAC - Središta za sigurnosnu suradnju 3. i 4. lipnja 2008. u prostorijama Središta, u vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju, održan je seminar na temu "Procjena sigurnosne situacije u regiji Jugoistočne Europe".

Svrha je seminara bila procijeniti razvoj sigurnosne situacije u području Jugoistočne Europe te istaknuti obveze i odgovornosti zemalja regije u jačanju sigurnosti. Na seminaru su bili brojni eksperti iz područja obrambene politike i sigurnosti zemalja Jugoistočne Europe, te predstavnici međunarodnih organizacija NATO-a, EU-a, OESS-a, Vijeća za regionalnu suradnju (RCC) i dr. Uvodno predavanje održao je istaknuti stručnjak za pitanja obrambene politike, George Katsirdakis, direktor Uprave za obrambeno planiranje i programiranje u Zapovjedništvu NATO-a u Bruxellesu, na temu "Regionalna stabilnost i sigurnost u Jugoistočnoj Europi". On je sudionicima seminara potvrdio postignuti napredak zemalja u regiji u pogledu regionalne sigurnosti, ali i istaknuo da još ima neriješenih pitanja na koje treba usmjeravati pozornost. S time se složio i sljedeći predavač, Kenneth Lindsay, savjetnik za obrambenu reformu u Odsjeku za politička i vojna pitanja Zapovjedništva NATO-a u Sarajevu. Predstavnik OESS-a, Christian HAUPT u svom izlaganju osvrnuo se na brojne specifične izazove u sigurnosti, bilo da je riječ o političkim i obrambeno-vojnim izazovima ili o ekonomskim odnosno socijalnim izazovima na tom području. Drugog dana seminara, prikazan je i dokumentarni film na temu "Mešetarenje malim oružjem", nizozemskog filmskog redatelja i producenta Sandera Frankena, koji upozorava na trgovinu oružjem u Jugoistočnoj Europi iza kulisa međunarodnih pravila.

Svi sudionici seminara procijenili su sigurnosnu situaciju u regiji Jugoistočne Europe kao dobru, ali i naglasili da postoji prostor za daljnji napredak. Veliku ulogu u regiji u tom pitanju nedvojbeno su odigrali i NATO sa svojim kapacitetima i EU s projektom Europske sigurnosne i obrambene politike (ESDP). Određeni sigurnosni izazovi ostaju i dalje na nacionalnoj razini, ali regionalna suradnja može biti itekako korisna. Bitno je definirati mehanizame za razmjenu informacija, znanja i iskustava te zajedničku obuku u pitanju sigurnosti, u čemu su se jednoglasno složili svi sudionici na kraju seminara.

R. SPAJIĆ

Novo njemačko vozilo AMPV

Krauss-Maffei Wegmann

NJEMAČKE tvrtke Krauss-Maffei Wegmann iz Münchena i Rheinmetall Defence iz Düsseldorfa pokrenule su zajednički program za razvoj nove obitelji višenamjenskih oklopnih vozila. Riječ je o programu Armoured Multi Purpose Vehicle (AMPV). Vozilo će biti spremno za isporuku kupcima 2011., a model u prirodnoj veličini bit će predstavljen na izložbi Eurosatory 2008, u lipnju u Parizu. Ako se sve bude odvijalo po planu, prvi bi se prototip trebao predstaviti javnosti 2009.

Suradnja na projektu AMPV odgovor je na zahtjev njemačke vojske (Bundeswehr) za novom obitelji višenamjenskih oklopnih vozila GFF (Geschützten Führungs-und Funktionsfahrzeuge). Tvrtke su odlučile da zajedno razviju obitelj vozila koja će odgovarati zahtjevima klase GFF 1/2. Inače, tvrtke će samostalno financirati razvoj vozila AMPV.

Predviđa se razvoj dviju temeljnih inačica vozila. Prva, AMPV 1 manja je i zamišljena kao vozilo za vezu.

AMPV 2 je veće i teže vozilo, s višom razinom oklopne zaštite i većom nosivošću.

Osnovna značajka AMPV vozila jest zaštita i mobilnost. Zaštita se postiže odgovarajućim oklopmom i sigurnosnom ćelijom koja štiti posadu od ugroza. Oklop je modularan: vozilo se može naknadno oklopiti dodatnim modularnim oklopnim pločama kako bi svako vozilo bilo prilagođeno poslu koji mora obavljati.

Vozilo će pokretati dizelski motor radne zapremine 3,2 litre i snage oko 200 kW. Imat će pogon na sva četiri kotača, automatski mjenjač i automatsku blokadu diferencijala. Vozila AMPV 1 i 2 imat će većinu zajedničkih dijelova, radne stanice u odjeljku za putnike su identične kako bi se olakšala obuka vojnika.

M. PETROVIĆ

Rusija isporučila nove Su-30MKA Alžiru

RUSKA novinska agencija RIA Novosti izvijestila je da su Alžiru krajem svibnja isporučena dva nova višenamjenska borbena aviona Suhoj Su-30MKA. Riječ je o isporuci aviona na temelju sklopljenog ugovora u lipnju 2006. između Rusije i Alžira, kada je Alžir naručio nove borbene avione Su-30MKA, MiG-29SMT/MiG-29UB i školske (i lake borbene) avione Jak-130. Alžir je dosad naručio 28 borbenih aviona Su-30MKA, za iznos od 2,5 milijarde američkih dolara, i dosad su isporučena četiri, a do 2010. trebaju biti isporučeni svi dosad ugovoreni Suhoji. Borbeni avioni Su-30MKA temelje se na avionima Su-30MKI, koji su dodatno "lokalizirani" prema traženju naručitelja.

Unatoč sklopljenom ugovoru koji predviđa isporuku 28 borbenih aviona Su-30MKA, vrlo je izgledno po-

većanje broja naručenih Suhoja. Naime, početkom ove godine Alžir je raskinuo ugovor s Rusijom kojim je dogovorena kupnja 34 borbena aviona MiG-29, za iznos od 1,3 milijarde dolara. Razlog raskidu je nezadovoljstvo Alžira isporučenim avionima, odnosno njihovom kvalitetom i starošću, što prema alžirskim navodima odstupa od onoga što je sklopljenim ugovorom dogovoreno. Uz

raskid ugovora i povrat dosad isporučenih 15 aviona MiG-29SMT/UB, Alžir nije zatražio povrat novca nego zamjenu za dodatnu količinu (14 do 16 aviona) borbenih aviona Suhoj Su-30MKA. Istodobno, sa svoje strane kao oblik kompenzacije Rusija nudi Alžiru novo-proizvedene borbene avione MiG-35, što je i službeno objavljeno na nedavnome berlinsku sajmu zrakoplovne tehnike

ILA 2008, čemu pak Alžir nije pretjerano naklonjen, dijelom i zbog činjenice da serijska proizvodnja MiG-ova 35 još nije započela, što znači da bi oni trebali biti inicijalni operator tog tipa aviona. Isporučka 16 školskih i lakih borbenih aviona alžirskome ratnom zrakoplovstvu treba započeti tijekom 2009. godine.

I. SKENDEROVIĆ

Uspješno isproban sustav za upravljanje paljbom

AMERIČKA tvrtka Lockheed Martin potkraj svibnja izvela je prvo lansiranje vođenog projektila GMLRS (Guided Multiple Launch Rocket System) iz novoga višecijevnog raketnog bacača (VRB) HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System). Pritom je rabljen novi sustav za upravljanje paljbom, UFCS. Testiranje je obavljeno na poligonu White Sands Missile Range u saveznoj državi Novi Meksiko.

UFCS je nadogradnja na postojeći MLRS sustav za upravljanje paljbom, a unaprijeđen je i omogućava ispaljivanje naprednog streljiva s ugrađenom zaštitom od mogućeg ometanja. Osim toga, povećana je i pouzdanost, a obavljena su nužna tehnološka unapređenja te smanjeni troškovi održavanja postojećih

sustava. GMLRS je raketni sustav koji ostvaruje veći domet i znatno veću preciznost. To znači da za ostvarivanje potrebnog učinka na cilju treba potrošiti znatno manje projektila, a smanjuje se i mogućnost kolateralne štete. Sustav je važan jer vojnicima omogućava brz i precizan napad na odabrane ciljeve te onemogućava protivniku nesmetanu uporabu vlastite operativne dubine.

Sustav je učinkovit protiv raznovrsnih ciljeva, kao što je protivničko topništvo i PZO, te slabo zaštićenih i nezaštićenih ciljeva. Sustav za povećanje preciznosti rabi kombinirani GPS/inercijalni navigacijski sus-

tav integriran u tijelo projektila. Uz to, postavljene su i dodatne upravljačke površine na tijelu projektila, koje omogućavaju preciznu korekciju putanje i postizanje željene preciznosti.

M. PETROVIĆ

Sklopljen ugovor za marokanske Falcone

PREMA navodima američkog ministarstva obrane, krajem svibnja tvrtka Lockheed Martin Aeronautics Co. iz Fort Wortha sklopila je prvi ugovor koji se odnosi na prodaju 24 višenamjenska borbena aviona F-16CJ/DJ Block 52 Maroku. Vrijednost tog ugovora iznosi 233,6 milijuna američkih dolara, i to je samo dio ukupnog iznosa, koji se procjenjuje na 2,4 milijarde dolara. Sklopljeni ugovor je kruna višemjesečnih nastojanja američke obrambene agencije DSCA (Defense Security

Cooperation Agency), koja je sredinom prosinca 2007., izvješćujući američki Kongres o mogućoj prodaji borbenih aviona Maroku, time ujedno zatražila potrebno odobrenje za realiziranje vojno-tehničke suradnje između Sjedinjenih Američkih Država i Maroka. Tada je uz prodaju 24 borbena aviona zatražena suglasnost za prodaju i 24 školska aviona Texan T-6B. Predložena, i početkom ove godine odobrena, "paketna" prodaja borbenih i školskih aviona Maroku uvrštena je u američki dr-

žavni program vojno-tehničke suradnje i potpore Foreign Military Sale, pri čemu se kao izvršni prodavatelj aviona ne pojavljuje njihov proizvođač nego Sjedinjene Američke Države, što u konačnici znači i znatno povoljniju ukupnu cijenu kupnje aviona za Maroko.

Za američku zrakoplovnu industriju, ovo je prva i vrlo važna pobjeda na sjeveru Afrike, jer je imala vrlo jakog takmaca u francuskom borbom avionu Rafale, koji je nudila francuska tvrtka Dassault. Istodobno, za Maroko je ovo također veliki trenutak jer kreće u vrlo opsežno tehnološko obnavljanje svoje flote aviona, koju čine zastarjeli avioni F-5, Mirage F-1 i T-37. Sa Sjedinjenim Američkim Državama sklopljen je ugovor koji uz isporuku aviona uključuje i isporuku znatne količine opreme za opsluživanje i održavanje aviona, servisne dokumentacije, trenažnih sustava, potrošnog materijala i zamjenskih dijelova, te različitih tipova podvjesnika i zrakoplovnog naoružanja.

I. SKENDEROVIĆ

Novi kamioni za američku vojsku

AMERIČKA podružnica britanske tvrtke BAE Systems sklopila je ugovor s američkom kopnenom vojskom, vrijedan 54 milijuna dolara, o isporuci 370 taktičkih kamiona FMTV (Family of Medium Tactical Vehicles). Time je ukupna vrijednost ugovora za proizvodnju kamiona FMTV narasla na 3,6 milijardi dolara. Ugovor je zapravo modifikacija postojećih ugovora i tiče se naknadne proizvodnje specijalnih inačica.

Naručene su inačice kiperera, kamiona za prijevoz kontejnera, kamiona dizalica te prikolica za kamione. Oko 100 kamiona bit će opremljeno kompletom za postavljanje oklopa. To je dio američke strategije da se što više taktičkih ka-

miona opremi kompletom koji omogućava naknadno postavljanje oklopa, kad se покаže potreba.

Dosad je američka vojska uvela u operativnu uporabu više od 48 000 kamiona i prikolica tipa FMTV. To je moderan kamion, koji se nudi u više inačica. Inačice imaju brojne identične dijelove (motor, mjenjač, prijenos, kabina...), što pojednostavljuje obuku i logističku potporu tijekom radnog vijeka.

Proizvodnja novih 370 vozila odvijat će se u pogonu BAE Systemsa u gradu Sealy u saveznoj državi Teksas. Prema planu, zadnja bi se vozila trebala isporučiti kupcu tijekom studenoga 2008.

M. PETROVIĆ

Maroko nabavlja SIGMA fregate

KRALJEVINA Maroko javno je obznanila potpisivanje ugovora vrijednog gotovo 600 milijuna eura za dizajn, gradnju i dostavu triju višenamjenskih fregata SIGMA (Ship Integrated Geometrical Modularity Concept) s nizozemskom brodograđevnom tvrtkom Schelde Naval Shipbuilding, koja je dio grupacije Damen Grup. SIGMA je zaštićeni projektni koncept, koji se temelji na široko rasprostranjenim standardima komercijalne brodogradnje i uporabi standardiziranih modula trupa broda. Novopotpisanim ugovorom obilježen je drugi po redu uspjeh za navedeni koncept, a prva narudžba za četiri korvete duljine 91 m stigla je od indonezijske mornarice. Naba-

vom novih nizozemskih fregata doveli su se u pitanje daljnji pregovori Maroka o narudžbi jedne francuske fregate programa FREMM.

U skladu s potpisanim ugovorom, početkom veljače uplaćen je prvi predujam za gradnju fregata, a početak gradnje prvog broda svečano je označen rezanjem prvih limova čelika krajem veljače. Tri fregate namijenjene marokanskoj kraljevskoj mornarici bit će ponešto izmijenjene u odnosu na originalni dizajn produljivanjem središnjeg dijela trupa, odnosno dodavanjem novih modula, da bi se omogućio smještaj hangara za helikopter srednje veličine i MICA sustava za blisku protuzračnu obranu. Kako se navodi u

izjavi tvrtke Schelde, marokanska mornarica primit će dvije tzv. podinačice SIGMA fregate. Prvi brod u klasi, oznake Sigma 10513, bit će duljine 105 m i istisnine 2300 t kako bi se iznašao dodatni prostor za smještaj posade od 110 članova, dok će druga i treća fregata, oznake Sigma 9813, imati duljinu 98 m i istisninu od 2100 t te mogućnost smještaja 91 člana posade. Preostale značajke trupa, širina 13 m i gaz 3,6 m, ostat će nepromijenjene. Kako navode industrijski izvori, propulzijsko postrojenje će se sastojati od dva dizelska motora Pielstick oznake PA 6 B STC, svaki maksimalne snage 8100 kW, a koji pokreću dva propelera s promjenjivim usponom krila, uz pasivnu stabilizaciju ljuljanja broda. Glavno naoružanje svih triju brodova, uz navedeno sastojat će se od glavnoga pramčanog topa OTO Melara 76 mm i protubrodskih projektila MBDA Exocet MM40 2, te torpeda MU 90 smještenih u dva B515 lansera. Prema predviđenim rokovima, dostava posljednje fregate u klasi očekuje se tijekom 2012. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Odgodena dostava indijske Kilo podmornice

DOSTAVA modernizirane indijske dizel-električne podmornice klase Kilo (Project 877EM) nakon pregradnje u sjevernoruskom brodogradilištu ponovno je odgođena, a u skladu s posljednjim izjavama očekuje se u kolovozu ili rujnu ove godine. Podmornica imena INS Sindhuvijay (S62) započela je program modernizacije u brodogradilištu Zvyozdočka u Severodvinsku u drugom dijelu 2005. radi osposobljavanja podmornice za napad na kopnene ciljeve.

Naime, u razdoblju između rujna i studenog 2007., nakon šest neuspjelih ispitivanja krstarećih projektila namijenjenih napadu na kopnene ciljeve Novator Alfa Klub SS-N-27 (3M54E1), indijska mornarica je odbila primopredaju navedene podmornice. Od lansiranih projektila, ni jedan nije uspio pogoditi metu određenu vježbom, a otklon od mete iznosio je nekoliko kilometara. Bez obzira na probleme sa sustavom Klub-S, podmornica je uspješno okončala probne voženje. S obzirom na jake i duge zime te zaleđenost Barentsova mora, nova serija testiranja je odgođena za kasno proljetno doba, pri čemu je predviđeno do-

voljno dugo vrijeme za uklanjanje nedostataka na sustavu s nadom u uspješan rezultat, nakon kojega bi trebala uslijediti primopredaja podmornice. No, dužnosnici indijske mornarice vjeruju kako će za nužne prilagodbe i osposobljavanje sustava biti potrebna i godina dana. Pretpostavlja se da glavni problem leži u moderniziranom žiroskopu. Prema izjavama visokih dužnosnika, identičan problem uočen je i na drugim plovilima indijske mornarice koja nose protubrodске inačice istog projektila. INS Sindhuvijay je jedna od šest podmornica u klasi koje je indijska vlada u srpnju 2006. odlučila modernizirati i opremiti projektilima Klub-S, a vrijednost ugovora se procjenjuje na 1,85 milijuna dolara.

Prema posljednjim izvješćima, Indija je testirala balistički projektil lansiran iz podvodnog lansera. Ispitivanje projektila poznatog pod imenom Sagarika, odnosno oznakom K15 provedeno je po šesti put na

dubini oko 50 m i oko četiri km ispred obale Orissa, a lansiranje je izvršeno iz specijalnog podvodnog lansera koji je izradila indijska organizacija za razvoj i istraživanje vojne tehnologije (DRDO). Krajem tekuće godine, planira se lansiranje projektila s jedne od podmornica indijske mornarice. Iako su indijski izvori opisali projektil Sagarika kao balistički projektil, detaljan opis u biti indicira "krstareći" projektil. Službeno se navodi kako je projektil pokretan turbomlaznim motorom i vrlo je vjerojatno razvijan uz izraelsku pomoć. Osnovne značajke jesu duljina od oko 8,5 m, promjer oko 1 m, korisna nosivost oko 500 kg i domet 700 km.

M. PTIĆ GRŽELJ

MQ-9 Reaper jača svoj arsenal

BESPILOTNI sustavi sve se više uvode u borbena djelovanja, a u skladu s tim širi se i arsenal naoružanja koja mogu ponijeti sa sobom. Nedavni takav primjer je serija testiranja koja je provelo američko ratno zrakoplovstvo na kalifornijskom poligonu u China lakeu, gdje

su sredinom svibnja prvi put obavili naoružavanje bespilotne letjelice MQ-9 Reaper navođenim bombama, koje su imale hibridni sustav navođenja, te gađanje ciljeva na zemlji. Navođene bombe koje jesu rabljene za ta prva testiranja su Raytheonove GBU-49 Enhanced Paveway II, koje imaju hibridni GSP/INS i laserski sustav navođenja. Takva vrsta naoružanja u zadnje vrijeme postaje sve popularnija, jer se uz razmjerno mala financijska ulaganja u prilagodbu klasičnih navođenih aviobombi Mk 82 (nominalne težine 227 kg) dobiva znatno preciznija bomba, koju je moguće odbaciti s veće udaljenosti u odnosu na točku zračnog udara.

Bespilotna letjelica MQ-9 Reaper pripada 658th AESS-u (Aeronautical Systems Squadron), koja je ujedno i prvi američki operater bespilotnih sustava koji u naoružanje počinje uvoditi Raytheonove bombe GBU-49 Enhanced Paveway II. Tijekom svibanjskih testiranja pod svako krilo MQ-9 Reopera podvješavane su po dvije bombe. Na testiranju svi dijelovi sustava ponašali su se bez problema, a pogodci ciljeva na zemlji obavljani su uz očekivanu izuzetnu preciznost. U samu pripremu i provedbu testiranja bile su uključene i američke tvrtke General Atomics, Aeronautical Systems-Inc., Raytheon, L-3 Communications te NAWC-WD.

I. SKENDEROVIĆ

Analiza modela nabave borbenih sustava (III. dio)

Ivica OLUJIĆ

Općeniti problemi nabave borbenih sustava, detektirani su u međunarodnoj praksi i u stranim modelima nabave. To su: nedovoljna ili neodgovarajuća uključenost korisnika (predstavnik vojnih postrojbi) u odlučujućim postupcima procesa nabave, nedovoljni kontakti korisnika (predstavnik postrojbi) s dobavljačima ili predstavnicima vojne industrije, nejasan odnos prema pojavi i sudjelovanju glavnih ugovarača i podugovarača te njihovu međuodnosu, postojanje nepotpunih i nejasnih zahtjeva za nabavu, teškoće u povezivanju nabavnih programa s financijskim planovima, slaba unutarnja komunikacija i netransparentna vanjska komunikacija te općenito komplicirano i pretjerano administriranje. Vrijeme trajanja nabave ve-

ćinom se ocjenjuje predugim. Postoji velik broj slučajeva širenja nabave (aneksi osnovnim ugovorima) i probijanja planiranih financijskih veličina, velik broj žalbenih postupaka, a otežan je proces usklađivanja i donošenja proračuna te ustaljeno linearno smanjenje proračuna i prenamjena sredstava. Posljedica navedenih pojava je neizvršenje proračuna i povremene afere, koje produbljuju jaz između sudionika u procesu i povlače štetne, pretjerane i često neodgovarajuće reakcije medija i javnosti.

U Republici Hrvatskoj su uloge i odgovornosti za nabavu složenih vojnih borbenih sustava definirane Zakonom o obrani i distribuirane u rasponu od Hrvatskog sabora, preko Vlade RH i MORH-a do krajnjih korisnika u granama i postrojbama

OSRH. Hrvatski sabor odlučuje o visini sredstava za financiranje obrane, usvaja Dugoročni plan razvoja oružanih snaga i raspravlja i usvaja Godišnje izvješće Vlade RH o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama. Vlada RH predlaže visinu sredstava za financiranje obrane i Dugoročni plan razvoja oružanih snaga, donosi Odluku o proizvodima i uslugama posebno važnim za obranu Republike Hrvatske te prati i usmjerava razvoj, proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme u skladu sa Zakonom o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Povratak strojnica

lako su prije tridesetak godina mnogi predviđali kraj ere kratkih strojnica, najnoviji trendovi pokazuju da se ta vrsta oružja i dalje žilavo bori za mjesto pod suncem, a čak se pojavljuju i novi, poboljšani modeli

Igor SKENDEROVIĆ

Razvoj nove generacije jurišnih pušaka 70-ih godina XX. stoljeća, na Zapadu u kalibru 5,56x45 mm, a na Istoku 5,45x39 mm, za mnoge je stručnjake bio konačni znak da će kratke strojnice nestati sa scene. Iako su im od početka prigovarali slabo (pištoljsko) streljivo i s njim povezan malen domet, kratke su se strojnice tvrdo-glavu odupirale. Čak ni pojava Kalalašnjikova, koji se munjevito raširio svijetom i ponudio jeftino opremanje puškom dostatne kvalitete, nije kratku strojnicu uspjela istisnuti iz arsenala. Premda je potisnuta u područje usko specijalizirane uporabe, kratka je strojnica i dalje tu. Čak se pojavljuju neki novi modeli, novi kalibri i nove konstrukcije.

Taj trend povratka kratkih strojnica zahvatio je ne samo vojsku već i policiju i slične sigurnosne agencije. Stabilizacija tržišta i svjetlija perspektiva naveli su proizvođače diljem svijeta da ponude novo razvijene modele kratkih strojnica. Tako je južnoafrička industrija razvila model BPX, Heckler & Koch predstavio dva nova modela, MP-7 i UMP, a ruska vojna industrija ponudila nekoliko novih modela.

Opći se stav u pogledu pogodnosti kratkih strojnica u vojnim arsenalima mijenjao u nekoliko ciklusa nakon II. svjetskog rata. Odmah nakon rata mnoge su vojske zaključile da ulogu kratke strojnice može preuzeti nova nada, jurišna puška, osobito njezina skraćena inačica

(obično se susreće pod nazivom komando ili karabin). Ta je ideja vojsci osobito zanimljiva jer bi olakšala logističku potporu. Istim bi se metkom mogli opskrbljivati i klasični pješaci-strijelci i oni vojnici kojima puška nije primarno sredstvo te trebaju lakšu i kompaktniju inačicu.

Tu je politiku osobito zagovarala vojna doktrina bivšega Istočnog bloka. Ondje su 50-ih godina XX. stoljeća započeli standardizaciju temeljnoga pješačkog oružja, za potrebe vojske i snaga unutarnje sigurnosti, oko metka 7,62 M43 (odnosno 7,62x39 mm). ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr*

Američki nosači na električni pogon

Prvi nosač zrakoplova iz programa CVN 21 i novi višenamjenski borbeni avion F-35C trebali bi zajedno uži u operativnu uporabu oko 2015., te američkoj ratnoj mornarici donijeti novu tehnološku revoluciju

Pripremio Tomislav JANJIĆ

Pola stoljeća nakon uvođenja parnih katapulta u uporabu, američka ratna mornarica na svojim nosačima zrakoplova započinje s uporabom najsuvremenijih električnih katapulta. Gradnja prvog nosača zrakoplova nove klase Geralda R. Forda (CVN 78) trebala bi započeti ove godine, a predviđeni troškovi gradnje i opremanja "samo" su 10,5 milijardi dolara. Uza sva poboljšanja, nova će klasa nosača dobiti, umjesto parnih, elektromagnetske katapulte za skraćivanje staze polijetanja aviona. Osim toga, električna će se energija rabiti umjesto pare i za pripremanje hrane u brodskim kuhinjama i grijanje brodskih prostorija. Da bi se to postiglo, sva će se energija nuklearnih reaktora rabiti za proizvodnju električne energije, što će nosače klase Ford učiniti brodovima-elektranama. Tako veliko smanjenje uporabe pare omogućit će pojednostavljenje konstrukcije broda, povećati korisni prostor i olakšati održavanje.

Nosači zrakoplova klase Ford, koji su nastali kao plod programa razvoja CVN 21, dobit će i nove, učinkovitije radare, poboljšane sustave za slijetanje te veću i bolje oblikovanu letnu palubu nego nosači klase Nimitz. Povećan stupanj automatizacije donijet će i smanjenje broja posade, koja će, zajedno sa zrakoplovnom komponentom, brojiti 4660 ljudi. To je oko 1000 do 1200 ljudi manje nego na sadašnjim američkim nosačima.

Mnoga tehnička unapređenja donijet će povećanje učinkovitosti. Na primjer, novi radari dobit će fiksne pločaste antene, koje će, s obzirom na to da se neće rotirati, trebati znatno manji prostor za smještaj. Još veći dobitak je činjenica da je za upravljanje novim radarskim sustavima potrebno samo 90-ak ljudi, za razliku od 120, koliko ih treba na nosačima klase Nimitz. Novi elektromagnetski katapult bit će pouzdaniji i jednostavniji za održavanje. Osim toga, znatno će manje opterećivati posade aviona jer će njihova

ubrzanja biti bolje prilagođena masi aviona, a sama će ubrzanja biti linearna (kao na suvremenim dizalima), za razliku od naglih trzaja neizbježnih kod parnih katapulta koji doslovno izbacuju pilote iz sjedala tijekom naglih ubrzanja. Problem je u tome što parni katapult najveću snagu postiže u samom početku ubrzanja, jer sa svakim metrom koji avion prijeđe opada pritisak pare. Zbog toga se avion maksimalno ubrza u prvim metrima da bi daljnja ubrzanja došla od motora. Za razliku od parnog, elektromagnetski katapult omogućavaju precizno doziranje snage, što u praksi znači da će avion ubrzavati postupno te da će brzinu potrebnu za polijetanje dostići na zadnjim metrima katapulta. Linearno ubrzanje manje će opterećivati i konstrukciju aviona, posebno nosne noge stajnog trapa i prednjeg dijela trupa. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Eskortne i blokadno-ophodne podmornice klase Brumaire

Nekoliko godina pred izbijanje I. svjetskog rata Francuska je ubrzano izgrađivala svoju mornaricu, stavljajući poseban naglasak na stvaranje jake podmorničarske flote, bazirane na projektima domaćih konstruktora. Ipak, ograničavajući čimbenik izgradnji još boljih i taktički možnijih podvodnih plovila bila je domaća strojogradnja, koja nikako nije uspijevala izgraditi dovoljno kvalitetan i pouzdan dizelski motor namijenjen uporabi na podmornicama

Igor SPICIJARIĆ

Dok je izgradnja podmornica klase Pluviose bila još u punom tijeku, u vrhovima Marine Nationale (ratne mornarice) bili su svjesni da parna propulzija ne može donijeti dugotrajnije taktičke prednosti. Doduše, parni stroj je davao veliku površinsku brzinu podmornici, ali to je bila gotovo jedina njegova tehnička prednost. Po svim ostalim aspektima takva propulzija je bila opasno limitirajući čimbenik taktičkoj uporabi podmornica. Zbog toga je bilo odlučeno da se što prije počne s izgradnjom nove klase podmornica s dizelskom propulzijom. Izgradnja je odobrena početkom 1911. godine. Dobila je ime po prvoj podmornici iz serije Brumaire. Izvorno, ova klasa trebala je biti jednostavna replika klase Pluviose, s jedinom razlikom što će na njoj parni stroj biti zamijenjen dizelskim motorima. No, tijekom projektiranja i izgradnje malo-pomalo uveden je

velik broj modifikacija i inovacija, koje su se od početnog projekta toliko razlikovale da je to utjecalo na to da ponesu naziv posebne klase. Obavljene modifikacije na klasi Brumaire uključivale su između ostalog i promjenu akumulatorskih baterija, promjenu tipa vanjskih torpednih cijevi te promjenu forme lakog trupa.

Marine Nationale naručila je 16 podmornica klase Brumaire. Njihova izgradnja povjerena je, u skladu s dotadašnjom praksom, arsenalima u Cherbourgu (6 podmornica), Toulonu (6 podmornica) i Rochefortu (4 podmornice). Ova klasa je također krštena imenima znanstvenika i imenima mjeseci iz francuskoga revolucionarnog kalendara.

Podmornice klase Brumaire ulazile su u operativnu službu neposredno pred početak I. svjetskog rata, tako da nije čudno što su bile njegovi aktivni sudionici. Tijekom ratnih godina bile su raspoređene dijelom na

francuskoj atlantskoj obali, a dijelom na Sredozemlju. Korištene su uglavnom za borbene ophodnje i najveći dio njih nije zabilježio borbene kontakt s neprijateljem ni uspješno potapanje. No, neke od njih su imale iznimno zanimljivu sudbinu, koja je ostala zapisana u povijesti podmorničarstva.

Podmornica Q-60 Brumaire ušla je u povijest kao prva koju su napale i bombardirale neprijateljske zračne snage. Nju je 1915. godine, doduše neprecizno i neuspješno, ispred baze Calais napao bombama njemački zračni brod tipa Zeppelin. Podmornica je uspjela izbjeći njemačkom Zeppelinu, ali ne i naoružanoj francuskoj ribarici Maria Stela, koja ju je greškom napala (zamijenivši je za njemačku podmornicu) i teško oštetila. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Politički atentati (XI)

Martin Luther King (1968.)

Vođa afroameričkoga građanskog pokreta Martin Luther King ubijen je 1968. godine u Memphisu. Atentator je bio odbjegli zatvorenik James Earl Ray, ali pretpostavlja se da iza Kingova ubojstva stoje bijeli segregacionisti. Kingovo političko naslijeđe je i danas živo te je utrlo put drugim crnim političarima, među kojima je i aktualni demokratski predsjednički kandidat Barack Obama

— Hrvoje BARBERIĆ —

■ King se protivio segregaciji crnog stanovništva i njegovoj marginalizaciji u američkom društvu, a poslije se suprotstavljao i drugim potezima američkoga političkog establishmenta, zbog čega ga je policija uhitila 1958. godine

Vođa afroameričkog građanskoga pokreta Martin Luther King ml. rođen je 15. siječnja 1929. godine u Atlanti. Otac mu je bio baptistički svećenik i vođa lokalne afroameričke zajednice. King je diplomirao sociologiju na Sveučilištu Moorehouse u Atlanti, jednoj od najboljih visokih škola u Sjedinjenim Državama koja je primala crnce, a potom je upisao bogosloviju na učilištu Croser u Pennsylvaniji. Svoju naobrazbu poslije je upotpunio i doktoratom na Bostonskom sveučilištu, gdje je upoznao i buduću suprugu, Corettu Scott, s kojom je imao četvero djece. Tijekom života King je primio više od dvadeset

počasnih doktorata raznih sveučilišta u svijetu.

Lider crnačkoga građanskog pokreta

U dvadeset i petoj godini, King je postao župnik crkve na aveniji Dexter. Prvi važniji javni istup koji ga je učinio medijski poznatim bio je govor što ga je održao u prosincu 1955. u svojoj crkvi na aveniji Dexter povodom slučaja Rose Parks i bojkota gradskog prijevoza. King se protivio segregaciji crnoga stanovništva i njegovoj marginalizaciji u američkom društvu, a poslije se suprotstavljao i drugim potezima američkoga političkog establishmenta, kao što je pitanje rata u Vijetnamu. Njegov politički rad dobio je institu-

cionalni okvir 1957. godine osnivanjem organizacije za zaštitu ljudskih prava pod nazivom Konferencija južnjačkoga kršćanskog vodstva (SCLC), kojoj je postao predsjednik. Vrhunac njegove političke karijere bio je 28. kolovoza 1963., kada je predvodio marš 250 tisuća ljudi na glavni grad Washington, gdje je na Lincoln Memorialu održao svoj glasoviti govor "I have a dream" (Imam san). Kao priznanje za rad na zaštiti ljudskih prava, u listopadu 1964., u trideset i petoj godini, dobio je Nobelovu nagradu za mir, postavši tako jedan od najmlađih dobitnika Nobelove nagrade uopće.

No, brojni javni istupi i politički angažman oko osjetljivog pitanja rasnog problema u Sjedinjenim

■ Vrhunac Kingove političke karijere bio je 28. kolovoza 1963., kada je predvodio marš 250 tisuća ljudi na glavni grad Washington, gdje je na Lincoln Memorialu održao svoj glasoviti govor "I have a dream..."

Državama pedesetih godina brzo su se pokazali opasnima za Kinga. Na predstavljanju njegove knjige 1959. godine, duševna bolesnica afroameričkog podrijetla zarila mu je nož u prsa. No, najveća prijetnja Kingu dolazila je od zagovornika segregacije, iz čijih je redova dobivao otvorene prijetnje smrću. Jednom prilikom je na njegovu kuću bačena bomba, koju je obitelj čudom preživjela, a u nekoliko je navrata paljena i njegova crkva na aveniji Dexter. U isto vrijeme, King je bio i u latentnom sukobu s američkim vlastima, koje su ga u više navrata privodile zbog građanskog neposlušnosti. Jedan od pristaša segregacionizma bio je i sitni kriminalac James Earl Ray, rođen 1928. godine na američ-

■ *Atentat na Kinga izvršio je James Earl Ray, no kasnije su istrage pokazale da vjerojatno nije djelovao samostalno, da je imao pomagače, a vrlo vjerojatno i naručitelja. Nakon uhićenja priznao je ubojstvo te je osuđen na 99 godina zatvora, gdje je umro 1998. godine*

■ *Posljednju počast Kingu na pogrebu u Atlanti odalo je oko tristo tisuća ljudi, a tadašnji predsjednik Johnson povodom njegove smrti proglasio je nacionalni dan žalosti u Sjedinjenim Državama*

kome srednjem zapadu. Godinu dana uoči Kingova ubojstva, Ray je pobjegao iz zatvora Missouri, gdje je zbog oružane pljačke bio osuđen na dvadeset godina zatvora.

Atentat u Memphisu

King je u proljeće 1968. stigao u grad Memphis, u južnoj saveznoj državi Tennessee, s namjerom da podrži štrajk lokalnih crnih čistača ulica. Odsjeo je u motelu Lorraine zajedno s pratnjom, i ondje ga je 4. travnja oko 18 sati, dok je s terase drugog kata motelske sobe razgovarao sa svojim pomoćnicima koji su bili dolje na parkiralištu, ispod, pogodio metak. King je odmah ot-

premljen u obližnju bolnicu St. Joseph, a sat vremena nakon atentata proglašen je mrtvim. Na vijest o njegovu ubojstvu, u više od stotinu američkih gradova došlo je do teških nereda sa žrtvama.

Hitac kojim je usmrćen King došao je iz ulice nasuprot motelu, a očevici su atentatora opisali kao bijelca u tamnoj odjeći u dobi od 26 do 32 godine. Policija ga je identificirala kao Jamesa Earla Raya i za njim raspisala tjeralicu. Početkom lipnja 1968. Ray je uhićen na drugom kraju svijeta, na londonskom aerodromu, u trenutku kada je pokušao napustiti Veliku Britaniju s lažnom kanadskom putovnicom, te

je izručen Sjedinjenim Državama. Ray je 1969. priznao Kingovo ubojstvo. Osuđen je na 99 godina zatvora. Godine 1977. ponovno je uspio pobjeći iz zatvora Brushy Mountain u Tennesseeju, no uhvaćen je šest dana poslije. Iako je Ray poslije povukao priznanje o ubojstvu Martina Luthera Kinga i time dao povoda za nove spekulacije o okolnostima ubojstva, i dalje se smatra najvjerojatnijim atentatorom. No, kasnije istrage pokazale su da Ray vjerojatno nije djelovao samostalno, da je imao pomagače, a vrlo vjerojatno i naručitelja. Umro je u zatvoru 1998. godine, prije nego što je javnosti stigao ispričati cijelu istinu.

Posljednju počast Kingu na pogrebu u Atlanti odalo je oko tristo tisuća ljudi, a tadašnji predsjednik Johnson proglasio je povodom njegove smrti nacionalni dan žalosti u Sjedinjenim Državama. Na nadgrobnoj ploči uklesane su riječi Kingova govora "I have a dream", održanog tijekom marša na Washington. U SAD-u je 1986. godine proglašen nacionalnim praznikom Dan Martina Luthera Kinga, a on je posthumno odlikovan zlatnom kongresnom medaljom. Martin Luther King nesumnjivo je središnja osoba afroameričkoga građanskog pokreta, koja je utrla put drugim crnim političkim tribunima, te naposljetku i prvom crnom predsjedničkom kandidatu, Baracku Obami. ■

Arlene Audergon: *Svratište rata - psihološka dinamika nasilnog sukoba*, Paralele, Split, 2008.

Knjiga "Svratište rata" donosi znanstveni i iskustveni okvir za razumijevanje prirode, tijeka razvoja i sprečavanja nasilnih sukoba, koje je autorica proučavala u radu diljem svijeta, uključujući i Hrvatsku. Autoričin rad u Hrvatskoj veže se uz višegodišnji projekt Izgradnja održive zajednice u poslijeratnom razdoblju, koji se provodi u partnerstvu Visokog povjerenstva za izbjeglice UN-a i Udruge MI iz Splita u područjima neposredno pogođenim ratom.

Ljudska je priroda gorivo nasilnog sukoba. "Svratište rata" prikazuje kako se naša psihologija upotrebljava kao gorivo nasilnog sukoba, tj. kako smo potaknuti i uštkivanjem dovedeni do nasilnog sukoba. Diješe nas u ime pravde i odanosti. Ponovno se pokreću prošle traume. Vođeni ljubavlju i žudnjom da stupimo u svijet ponad svakodnevnog, žrtvujemo sebe i druge. Tijekom povijesti nalazimo "stručnjake" koji znaju kako se koristiti ljudskom prirodom podijelivši zajednice i vršeci zvjerstva. Manipuliranje našom psihologijom ne bi li se potaknuo nasilni sukob doista je uznemirujuće.

Dehumaniziranje neprijatelja, dezinformacija, mučenje, širenje straha da bi se uspostavila kontrola jesu terorističke taktike, među ostalim, zasnovane na psihologiji. Uznemiruje nas manipulacija psihološkom dinamikom radi poticanja nasilnog sukoba. Ali, ako su naši osjećaji i ponašanje gorivo, onda je naša svijest u stanju utjecati na svjetske događaje. U ovome nalazimo stvarni razlog nadi. Osviještenost donosi promjenu.

U knjizi su najviše korišteni primjeri iz autoričina rada na Balkanu. Ostali primjeri uključuju nacističku Njemačku, Ruandu, izraelsko-palestinski sukob, komunizam i njegov pad u Europi, Južnu Afriku, odnos prema urođenim Amerikancima i afričkim Amerikancima u SAD-u, Vijetnam i "rat protiv terora".

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Prosjaci i sinovi

- hrvatska dramska serija
- 13 epizoda od 17. lipnja svakodnevno na HTV 1
- scenarist: Ivan Raos
- redatelj: Antun Vrdoljak
- glume: Fabijan Šovagović (did Kikaš), Rade Šerbedžija (Matan), Iva Marijanović (Nuša), Vlasta Knezović (Vrtirepka)

Već u prošlom tjednu najavio sam da ću sljedeća dva-tri tjedna, iz subjektivnih (austrijsko-švicarskih) razloga, zaobilaziti kinodvorane. Stoga sam lukavo zavirio u TV raspored i pronašao nešto o čemu bih bez mnogo muke mogao napisati stotine stranica. Po tko zna koji put s Prisavlja u eter kreću *Prosjaci i sinovi*. Saga je to o dalmatinskoj obitelji kojoj prosjačenje nije nužda nego zanimanje. Osovina Raos-Vrdoljak, uz svezremensku glazbu Arsena Dedića, te maestralnog Fabijana Šovagovića, snimila je *Prosjake* 1971., ali je serija zbog netom slomljenoga hrvatskog proljeća punih dvanaest godina ležala u bunkeru te je prvi put na Televiziji Zagreb prikazana tek 1984. godine. Zanimljiva je i priča o glavnoj ulozi Matana. Prvobitno je Vrdoljak ulogu namijenio svome omiljenom glumcu i zaštitnom znaku svojih filmova *Kad čuješ zvona* i *U gori raste zelen bor*, Borisu Dvorniku. Splitski je glumac čak snimio nekoliko scena, ali je na kraju odustao zbog drugih obveza pa je glavnu ulogu Matana preuzeo Rade Šerbedžija, koji je poveo svoju prosjačku družinu na turneju po cijeloj Europi. Iako sam ovu seriju gledao već toliko puta da većinu dijaloga znam napamet, siguran sam da će me ponovno zalijepiti uz ekran. Dakle, u profesorskom stilu vam poručujem: riječ je o osnovnoškolskoj lektiri hrvatskog filma i nemamo što razgovarati dok je ne svladate!

Leon RIZMAUL

Kristova specijalna doktrina

Mnogi su pokreti i revolucionarne ideje u povijesti sebi prisvojili privilegirano poslanje skrbi za "prezrene u svijetu". Razni su buntovnici, kao veliki zaštitnici bijednika, lako pokretali narodne mase obećavajući im "med i mlijeko" čim se zbaci "mrski jaram neprijatelja". Bitna oznaka svih takvih revolucija jest duboka mržnja prema tlačiteljima, a na njezinu "kompostu" bujno se razvijao osjećaj i stav da prema "klasnim neprijateljima" ne treba imati nikakva milosrđa niti gajiti ikakvu samilost. Nažalost, u promijenjenim okolnostima, kad su revolucionari zamijenili krvavo smijenjenu "staru vlast", narod - u ime koje ga je sve pokretano i koji je radi toga i sam morao prolijevati vlastitu "čarnu kmetsku karv" - redovito je ostajao na dnu, potlačen kao i prije silnih obećanja, žanjući plodove čak i besklasne pšenice. Štoviše, i bez glave su ostajali oni koji "nisu bili svjesni da žive bolje". Isus je jednom prigodom gledao upravo tako (mal)retiran svoj narod i, vidjevši to mnoštvo, "sažalio mu se nad njim jer bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira" (v. Mt 9,36-10,8). Toga trenutka Isus ne odlučuje povesti narod na barikade kako bi se srušio rimski imperij, a Poncije Pilat završio pod giljotinom. Isus ne "baca" pred narod parole poput slobode, jednakosti i bratstva. Isusov sažalni pogled nad napuštenim narodom bio je znak one iste ljubavi koja ga je gonila da se radi grješnika preda na smrt. Isti osjećaj milosrđa tjera ga da svoju krv prolije za sve ljude. Zato je ustanovio svoju Crkvu, i "za nju se predao" (Ef 5,25). Ali za tu "revoluciju" odabrao je 12-oricu "specijalaca", apostolsku skupinu koju stavlja u središte svoje zajednice novoga saveza. No, ta zajednica kao cjelina, premda ustanovljena da bude kraljevsko svećenstvo i sveti narod, poslana je svijetu da svjedoči Kristov put ljubavi prema svakom čovjeku, pa i neprijatelju. Kristovi "specijalci" imaju osnovnu zadaću obučavati narod evanđeoskim tehnikama i metodama borbe protiv zla i grijeha u svijetu, ali tako da i sami - iz ljubavi prema Isusu Kristu - budu spremni i "život svoj položiti za prijatelje svoje"! Krist i nakon dva tisućljeća na jednak način gleda bijedu mnoštva. Sažalnim milosrđem On i danas želi pomoći globalnom mnoštvu, koje suvremeni samoproglašeni "gospodari života i smrti" zaluduju nogoloptačkim euforijama, napuhanim medijskim oduševljenjem za moralni smrad "seksa i grada", zastrašivanjem kozmičkim kaktizmama ter stalnom prijetnjom i potrebom budnosti pred "terorističkim spavačima"... Jer sve su to samo različiti trikovi bogatog arsenala "piva, kruha i igara", koji čovjeku odvrćaju duhovni pogled od Vječnog i pomažu mu da zaboravi uzdizanje svoga duha i uma, da zanemari djelatnu milosrdnu ljubav prema bližnjemu. A zapravo ga jedino to može i oplemeniti i učiniti sretnim! Zato i na početku 21. st. jednakom snagom odjekuju Isusove "revolucionarne" riječi Njegovim "specijalcima": "Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite! Besplatno primiste, besplatno dajte!" Anđelko KAČUNKO

15. lipnja 1877.

Prvi Afroamerikanac na West Pointu

Vojnu akademiju **SAD**-a osnovao je **Kongres 1802.** godine. Pitomci **West Pointa** su, od samih početaka, dobivali državnu stipendiju, koja im je pokrivala osobne troškove i troškove školovanja. No, u Americi, zemlji velikih sloboda, živio je i velik broj stanovnika koje uopće nisu smatrali ljudima. Bili su to crnci, koji su tek od **Lincolnova** doba postali jednako vrijedni u sjevernim državama, dok u južnim sve do 60-ih godina 20. stoljeća nisu imali ravnopravan status. Jedan od njih zvao se **Henry Ossian Flipper**. Roditelji su mu bili robovi u državi **Georgiji**, a kad je primljen na West Point nitko mu nije davao izgleda da će akademiju završiti do kraja. Četiri godine nitko od ostalih kadeta nije s njim razgovarao. Ali Flipper je bio ustrajan te je 15. lipnja **1877.** postao prvi crni diplomac West Pointa. No, bez obzira na uzorno službovanje, **1882.** godine na vojnom je sudu osuđen za pronevjeru te otpušten iz vojske. U nastavku karijere bio je uspješan civilni inženjer. Do kraja života se borio za brisanje nečasnog otpusta iz vojne službe, a kao prilog toj borbi napisao je autobiografsku knjigu "**Prvi crnac diplomac West Pointa**". Trideset šest godina nakon njegove smrti, Američka vojska mu je poništila nečastan i potvrdila častan otpust, datiran 30. lipnja 1882.

16. lipnja 1963.

Prva žena u svemiru

Vrh **SSSR**-a je 16. lipnja **1963.** kao putnicu svemirske misije **Vostoka 6** odlučio poslati prvu ženu. Ona se zvala **Valentina Tereškova**. Rođena u seljačkoj obitelji **1937.**, kao mlada djevojka zaposlila se u tekstilnoj industriji, a **1959.** zainteresirala se za padobranstvo i postala članica lokalnog padobranskog kluba. Vrlo brzo je postala cijenjena u padobranskim krugovima pa je sovjetski vrh nju i još tri žene odabrao za pripreme za program letova u svemir. Kao najsposobnija od njih, Valentina je odabrana da uđe u povijest kao prva žena astronaut. Na povijesnom letu, Tereškova je provela više od tri dana u svemiru, okruživši 48 puta **Zemlju**, a 19. lipnja vratila se u atmosferu i, iskočivši s padobranom na visini većoj od 6000 metara, uspješno se vratila na Zemlju. Slično kao i **Gagarin**, Tereškova je dočekana poput heroja. Uručeni su joj ordeni **Lenjina** i **Sovjetskog Saveza**, a uz osobno zalaganje sovjetskog lidera **Nikite Hruščova** Valentina se udala za kolegu astronauta **Andrijana Nikolajeva**. Sa suprugom je odlazila u misije dobre volje po svijetu, koristeći se svojom slavom i uspjehom za promidžbu sovjetskog društva.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.tsk.mil.tr/eng/index.htm

Republika Turska je država vrlo dinamičnog razvoja i modernizacije svih segmenata društva. Tako je i s njezinim oružanim snagama. One su respektabilna i moderna vojna sila, koja je, uostalom, već niz godina i dio **Sjevernoatlantskog saveza**. Razvoj turske vojske, turske namjenske industrije i modernizacija oružanih snaga stalna su tema vijesti iz vojne tehnike i vojnih foruma na internetu. Zbog svega toga vjerujemo da se u našoj rubrici moramo osvrnuti i na stranicu **glavnog stožera Oružanih snaga Republike Turske**. Naravno, izvorna stranica na turskom jeziku sigurno je kompletnija, ali mi smo se posvetili njezinoj verziji na engleskom.

Homepage je prilično pregledan i s lakoćom ćete pronaći podstranice koje vas zanimaju, bilo da je riječ o ustroju, aktualnim novostima, vojnoj povijesti, vojnim vježbama, sportskim aktivnostima ili pak govorima čelnika. Stranica vam može poslužiti i kao polazišna točka ako ste zainteresirani za neku od grana turskih OS. Priznajemo, fotogaleriju nismo uspjeli otvoriti, no možda ćete vi biti bolje sreće. Ukratko, zainteresirani će pronaći nešto za sebe. Iako ne znamo turski, sa zanimanjem smo posjetili i **izvornu** stranicu. Vrlo nam se svidjela makar samo vizualno.

Domagoj VLAHOVIĆ

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Glavni grad Sirije Damask poznat je kao:

- A Najljepši grad na svijetu
- B Najživlji grad na svijetu
- C Najstariji grad na svijetu

2. Prvi hrvatski kontingent u misiji UNDOF broji:

- A 30 hrvatskih vojnika
- B 95 hrvatskih vojnika
- C 122 hrvatska vojnika

3. Mirovna misija UNDOF na Golanskoj visoravni osnovana je:

- A 1974. godine
- B 1982. godine
- C 1988. godine

4. UNDOF je uspostavljena nakon:

- A Jomkipurskog rata
- B Šestodnevnog rata
- C Zaljevskog rata

5. Golanska visoravan nalazi se unutar granica Izraela, Sirije, Libanona i:

- A Egipta
- B Jordana
- C Iraka

Prešanje: tsc 2008-04-30

KROKO

INTERNATIONAL

zagreb | hrvatska

POZIVNICA

Čast nam je pozvati Vas da nas posjetite na sajmu vojne obrane i zaštite EUROSATORY u Parizu od 16.-20. lipnja 2008. godine.

Naša tvrtka će izlagati na štandu broj 3866.

Više informacija na dolje navedenim kontaktima.

2008

EUROSATORY

THE INTERNATIONAL

LAND + AIRLAND + HOMELAND

DEFENCE EXHIBITION

Jane's

GICAT

